

C. JINARAJADASA

DE DOOD - EN WAT DAN?

UITGEGEVEN DOOR DE THEOSOFISCHE VER. NED. AFD.

AMSTERDAM-Z.

AMSTELDIJK 76

DE DOOD — EN WAT DAN?

„MIDDEN IN HET leven zijn wij in de dood” — zo luidt een zin vol betekenis uit het Gebedenboek. En in deze dagen houden misschien, meer dan ooit, onze gedachten zich met de dood bezig, nu zoveel moeders en vaders, vrouwen en geliefden beroofd werden van de jonge levens, die voor hun geluk van zo grote betekenis waren. Waarom zouden zovelen van de besten en dappersten onder ons moeten vallen? Wat beoogt God ermee, als Hij ze tot Zich roept? Zijn zij klaar voor dat wat ons wacht na de dood, die jonge mannen, misschien van goede inborst, maar toch nog niet volkomen gerijpt tot die standaard van deugd, die God, zoals ons wordt geleerd, gesteld heeft voor de mens, die sterft? Waar zijn zij nu, zien zij onze droefheid, kunnen wij met hen in contact komen? Op al die vragen krijgen wij maar een vaag antwoord: „Vertrouw en hoop”.

Nu is er geen godsdienst, die de mens niet het uitzicht geeft op onsterfelijkheid; het Christendom zowel als het Hindoeïsme, het Boeddhisme zowel als het Mohamedanisme leren ons, dat de dood voor de mens niet het einde is. Maar die boodschap is gericht tot onze intuïtie, tot ons geloof, en niet tot ons redenerend verstand, dat in deze tijd niet door geloof alleen kan worden bevredigd. Wij wensen te weten wat er aan gene zijde van het graf is, zo goed als wij wensen te weten hoe de toestanden zijn van een vreemd land, dat wij gaan bezoeken. Kunnen wij zulke kennis verkrijgen?

Iedereen, die er zich de moeite voor wil getroosten, kan, niettegenstaande het bedrog der mediums, voor zich zelf

de overtuiging erlangen, dat de dood niet het einde is van het bewustzijn. Daarvoor getuigen in het bijzonder de wetenschappelijke geschriften op dit gebied van mannen als Sir W. Crookes, Sir Oliver Lodge, van wijlen Alfred Russel Wallace, van Sir F. Barrett, F. W. H. Myers, en andere werkers van de Society for Psychical Research. Hij die ontkent dat de ziel na de lichamelijke dood blijft leven, is eenvoudig bij zijn tijd ten achter, en onwetend omtrent de feiten, die geleerden hebben verzameld als het resultaat van dertig jaren arbeids. Psychisch onderzoek bewijst dat de ziel na de dood niet vergaat; meer niet. Wanneer het bewezen is dat een individu na de dood dezelfde blijft, die hij vóór zijn dood was, dan rijst de volgende vraag: „Hoe lang blijft hij voortleven, nog eens zeventig jaar, gedurende enige eeuwen, of voor eeuwig?”

Er is een middel om hieromtrent kennis te verwerven, niet door de uitspraken van geesten aan te nemen, maar door **l e v e n d e** mensen, die voor zichzelf kunnen zien wat er na de dood gebeurt. Deze methode van onderzoek vereist een bijzondere voorbereiding en oefening, maar zij geschiedt op wetenschappelijke wijze. Om die methode te kunnen begrijpen, moeten wij eerst eens nagaan hoe wij eigenlijk iets weten.

Als ik zeg: „Ik zie m i j n p e n”, dan heeft er een samengesteld proces plaats gehad; de zon heeft een geheimzinnige onzichtbare substantie, ether genaamd, in trilling gebracht; die trilling heeft mijn gezichtszenew doen trillen, de gezichtszenew heeft een hersen-middepunt doen trillen, en ik, het Ego, zeg, als ik die laatste trilling opvang: „Ik zie”. Zo gaat het ook met de andere zinnen — het gehoor, de reuk, de tastzin en de smaak. Er is een wereld, die gekend moet worden, en er is het ik, het Ego, de kenner; en tussen die twee ontstaan trillingen in de stof. Nu kan die stof door mij worden gekend, zoals de lucht, die nodig is voor het horen, of zij kan mijn kennis te boven gaan, zoals de ether, die ik niet kan zien. Mijn kennis van de wereld, waarin ik leef, hangt af van het aantal trillingen, dat ik kan beantwoorden. Bij

een blinde reageert de gezichtszenew of het hersencentrum niet, maar toch is de wereld nog steeds vol licht. De kennis van de wereld om mij heen, hangt af van de ontvankelijkheid van mijn zenew; de mens kan de ether niet zien, waarin het ganse heelal gedompeld is, en toch zou er zonder die ether in het geheel geen „stof” zijn, want de „stof”, zoals wij die kennen, bestaat alleen uit „holten in de aether”. Het oog ziet de stof niet in een ledige buis, voordat de electriciteit die doet gloeien; de sterrekundigen delen ons mee, dat de aarde tot tweemaal toe door de staart van een komeet is gegaan, en niemand heeft er iets van geweten dan nadat het gebeurd was; Crookes heeft gezegd, dat indien het volume „stralende stof” in de staart van een komeet — die millioenen mijlen lang en breed en dik is — werd verdicht tot stof, zoals wij die kennen, dit niet meer dan een theelepeltje zou vullen. De wetenschap kent ook reeds onzichtbare werelden om ons heen van onzichtbare stof.

Veronderstel nu dat er mensen zijn met zulke bijzondere zenuwen, dat zij reageren op die stralende stof, dat zij de ether kunnen zien en andere soorten van stof, die door de wetenschap nog niet worden erkend, en dat niet alleen in trance, maar als zij bij volle bewustzijn zijn met de vijf zinnen in volle werking. Dit is geen veronderstelling — het is een feit. Ik, die dit schrijf, kan ervan getuigen, dat om mij heen een wereld van intens levende stof bestaat, die alle stof, welke de mensen gewoonlijk kennen, doordringt, dat die stof, dag en nacht, op elk oogenblik, of ik schrijf, of hoor, of denk, of kijk, door mij wordt gezien; dat ze voor mijn normale zinnen **v e e l r e e l e r** is dan enig grof stoffelijk of vloeibaar voorwerp, dat ik kan aanraken of zien; dat deze onbeschrijflijke wereld van licht en vier-afmetelijke beweging om mij is, en door alle dingen heendringt. En wat ik zie, is slechts een heel klein deeltje van wat anderen zien; wat ik weet is een stukje, een oneindig klein fragment van de kennis, die verzameld is door anderen met „ruimer, ander gezicht” dan het mijne. En het is deze kennis, die ik hier in het kort uiteenzet.

De werkelijke wereld is groter dan het kleine deel ervan, dat wij met onze zinnen waarnemen. Onze lucht, onze stevige muren, worden doordringen door werelden van fijnere stof. Hoe kunnen er andere werelden zijn op dezelfde plaats, als de wereld, die wij kennen? Juist omdat de wereld niet zo substantieel is als wij denken. Er bestaat niets zo vast als een staaf staal; en toch staan de electronen, die het samenstellen, ver van elkaar af, zo ver als zeven honderd vellen papier van de grootte van een courant, die op gelijke afstand in een tamelijk grote kerk, vrij naast elkaar hangen. Als er dan in de kerk postzegels rondfladderden, zouden zij niet tegen de vellen papier aanstoten; en als er dan ook nog confetti rondfladderden, zouden zij dat lustig kunnen doen, ongehinderd door de papieren vellen en de postzegels. In die éne kerk-ruimte bestaan tegelijkertijd drie soorten van stof — stof van de grootte van courantenvellen, stof van de grootte van postzegels en stof van de grootte van confetti. Iets dergelijks zien wij om heen gebeuren; er zijn drie werelden van steeds fijner verdeelde stof, die de wereld, welke wij kennen, doordringen. Aan twee der ons omringende afdelingen geeft de Theosoof de naam van Astrale wereld en Hemel-wereld.

En juist zoals ik een lichaam heb, opgebouwd uit de stof van deze zichtbare wereld — mijn lichaam van vlees en been en bloed, myn stoffelijk lichaam — zo heb ik ook een lichaam van astrale stof en een ander van hemelse stof. Voortdurend gebruik ik alle drie lichamen: het stoffelijke als ik loop, het astrale, als ik een emotie doormaak — liefde of toorn of ijverzucht — en het hemelse, als ik dromen droom van onzelfzuchtige liefde of dienst, hetzij aan God of aan de mens. Elk mens heeft deze drie lichamen; de twee ijlere hebben dezelfde vorm als het stoffelijke, ongeveer dezelfde omvang en zij doordringen het.

Elk mens gebruikt zijn drie lichamen in zijn waakbewustzijn: het hemelse lichaam voor zijn aspiraties en idealen, het astrale, voor zijn emoties, en het fysieke, als hij moet handelen in deze zichtbare wereld. Maar 's nachts,

als hij „slaapt”, dan legt hij zijn stoffelijk lichaam af en leeft in de astrale wereld, in zijn astraal en hemels lichaam. Terwijl zijn lichaam van vlees slaapt — en dat lichaam heeft een leven en bewustzijn van zichzelf, evenals dat van een dier, bijna als dat van een kind — dan zweeft de ware mens daarboven, en denkt en voelt; soms maakt hij reizen en ziet nieuwe tonelen en doet nieuwe ondervindingen op, die hij zich nu en dan herinnert in zijn „echte” dromen. Elke nacht zijn wij gedurende een paar uur „dood”, d.w.z. dan leggen wij ons lichaam van vlees af, maar nemen het weer op bij het ontwaken.

Bij de dood leggen wij ons stoffelijk lichaam af, zoals wij dat duizende malen te voren hebben gedaan, als wij gingen slapen, maar nu keren wij er niet meer in terug. Dat is het hele verschil. Maar in welke toestand komen wij dan? Waar zijn wij dan? Wij zijn hier, juist dáár, waar wij wilden zijn. Laten wij een paar sprekende voorbeelden nemen. Een man, die veel van vrouw en kind houdt, sterft op zijn bed; als het lichaam op het ogenblik van de dood in slaap valt, begint hij zijn leven in de astrale wereld, in zijn astraal lichaam; maar hij is nog in de kamer. Hij ziet zijn wenende familieleden, hij voelt hun gedachten, hun emoties, maar er is een hinderpaal gerezen tussen hen en hem, omdat zij denken dat hij dood, weggegaan is, dat zijn leven tot een einde is gekomen. En hij is niets van dat alles. Zij horen zijn stem niet meer, omdat hij met zijn astrale lippen de lucht niet meer in trilling kan brengen, zodat hun oren die kunnen opvangen; zij zien hem niet, want hun zintuigen nemen geen astrale stof waar. Maar hij ziet hen, hij hoort hen, en dikwijls voelt hij zich door hen buitengewoon ongelukkig, omdat zij zich door hun mening, dat hij dood is, hebben omgeven met een ondoordringbare muur. Als de bedroefde familieleden dat maar eens begrepen! De „doden” zijn bij hen, en niet ver weg, niet „slapend in Jezus”, maar precies zo als te voren. Na de dood is de mens, wiens belangstelling het meest uitging naar zijn huis in het huis; hij echter, wiens grootste belangstelling zich concentreerde in zijn kantoor, verwijlt om en bij dat

kantoor, want daar zou hij het liefst zijn. Hetzelfde geldt voor een dood door ongeluk of op verren afstand; na de dood zijn de man of de vrouw dáár, waarheen zijn of haar belangstelling uitgaat. De ene soldaat b.v. verwijlt nog onder zijn makkers op het slagveld of in het kamp; een andere is na zijn dood steeds bij zijn geliefde of bij zijn moeder, waar dezen zich ook bevinden.

Waar gij ook heen ziet, nergens zult gij in deze onzichtbare wereld een put zien vol vuur of brandende zwavel. De hel bestaat niet als afzonderlijke plaats; er zijn geen duivels om de doden te kwellen. Ieder maakt zijn eigen hel, en zijn eigen gedachten zijn zijn duivels; er zijn geen andere vlammen om ons te verbranden dan het vuur van onze onstuimige hartstochten, noch is er een andere hel van ijs, waarin wij bevrozen, dan de vereenzaming door onze grote zelfzucht. Gelukkig voor velen onzer, dat wij onze hel doormaken, vóórdat wij sterven; de smart door armoede en ellende, hartepijn en zielsangst, dat zijn onze toestanden van vagevuur vóór de dood, en als wij na de dood in de astrale wereld zijn, dan is er geen loutering meer nodig door smart.

Daarom zijn na de dood sommige ongelukkig in de astrale wereld, anderen weer niet; de eersten kunnen door de levenden geholpen worden. Denk nooit aan iemand, die over gegaan is als dood. En denk nooit aan hem in verband met zijn tekortkomingen. Denk aan hem voornamelijk en in de eerste plaats als in het bezit van alle eigenschappen, die gij zo gaarne in hem zaagt, denk aan zijn vriendelijkheid, en niet aan zijn wreedheid; denk niet aan zijn zelfzucht, maar herinner u zijn onzelfzuchtige gevoelens en daden; idealiseer hem, want idealiseren betekent de ware mens zien, de ziel, die nooit achteruit gaat, doch groeit van heerlijkheid tot heerlijkheid.

Na de dood komt eerst ons leven in de astrale wereld dat duurt enige dagen, maanden, of jaren, al naarmate ons karakter bij ons sterven. Maar allen komen in de Hemel, zelfs de slechtsten; want de Hemel is die periode des levens na de dood, waarin in ons de zaden van het goede, die wij in de strijd van het leven hebben opge-

gaard, beginnen te ontkiemen. Waar is die Hemelwereld? Hier, om ons heen. Want in de Hemel zijn betekent Gods leven en schoonheid en wijsheid voelen, betekent beseffen hoe Hij Zichzelf in Zijn wereld uitstort. Dat doet Hij voortdurend, maar onze ogen zijn verblind, en zo dikwijls merken wij niet op hoe Hij Zich aan ons geeft. Alleen in die ogenblikken, dat wij onszelf spontaan geven in liefde, in bewondering, in offering, zien wij Zijn Aangezicht; die ogenblikken waarin wij onze geliefden liefhebben, en voor hen zouden willen sterven, als ons hart naar God uitgaat, als wij muziek horen en ons inspannen om op te stijgen tot waar deze ons heenvoert, als wij ernaar verlangen ons leven ten offer te brengen aan de wetenschap, de kunst, de godsdienst, de mensen, aan God — in die ogenblikken vangen wij een flits op uit de Hemel, terwijl wij nog in ons stoffelijk lichaam zijn. Maar Hij wil ons Zijn Aangezicht jaren achtereen tonen, in plaats van enige ogenblikken; in volle heerlijkheid, en niet wazig als door een donker glas. Daarom roept Hij ons voor een tijd tot Zich in Zijn Hemel.

Allen komen in de Hemel, maar blijven er niet voor eeuwig; wij treden het hemelse leven binnen, om te weten wat het Leven eigenlijk betekent, wat Vreugde en Schoonheid en Dienst is. Maar wij moeten ook groeien, want ons hart en ons denkvermogen kunnen de oneindige grootheid Gods in al Zijn heerlijkheid niet door één leven van ondervinding leren kennen. In de Hemel groeien wij door geluk; maar wij moeten naar de aarde terugkeren om onze vermogens op de proef te stellen, en nieuwe wegen van geluk te vinden, en nieuwe dromen te dromen over God en de Mens. Daarom keren wij terug.

Maar in deze tijd zien wij, dat van het normale evolutieproces wordt afgeweken. Want in de geschiedenis der mensheid staan wij na deze Wereld-Oorlog voor een crisis; een wereld is bezig te sterven, en een wereld staat geboren te worden. Zowel achter de dood als het leven staat God; en aan degenen, die aan de levenszijde naast Hem staan, schenkt Hij de gunst de Hemel tijdelijk te mogen verzaken, om da d e l i j k tot geboorte terug te

keren om wederopbouwers van een verwoeste wereld te worden. Dat is de innerlijke betekenis van deze oorlog. Waarvoor anders dan om dit voorrecht deelachtig te worden, snelde de bloem van een land uit om vrijwillig dienst te nemen? Hun verstand wist niet waarom, maar hun hart wél. Zij werden gedood, en wij zeggen: Wat een ontzettende verspilling van jonge levens! Maar het is in het geheel geen verspilling. In de tientallen van jaren, die voor ons liggen, zullen zij de hervormers worden van onze huidige, onmogelijke beschaving, waarin Gods kinderen worden gekweld en uitgebuit en vermoord in fabrieken en sloppen; zij zullen in deze tijd worden geboren in onze huizen, die jongens en meisjes van Engeland van de Dominions en India, Frankrijk, en Italië, en U.S.A., en Rusland — geen nieuwe zielen, maar de jonge en dappere, die stierven — en toch niet stierven.

Leven, dood — en wat dan? Wat anders dan nieuw leven, eindeloos, onbegrensd leven? Want wat om oplossing vraagt is niet het vraagstuk van de dood, maar dat van het leven. Als wij maar weten wat het leven is, en wat het zal zijn, als wij onze ogen openen en het grote Goddelijke Plan zien, dan is er geen dood. Tracht dat moment in het leven te vinden, dat het moment der momenten is — de minnaar heeft het gevonden, en de heilige, de martelaar, de kunstenaar en de dromer — en dan zult gij weten dat gij een ziel zijt en niet kunt sterven; dan is het leven, in of buiten het lichaam, een reeks van wisselvalligheden in een meesterstuk; dan betekent leven de Hemel dragen in het hart, en Gods Plan in onze hersenen, leven na leven, totdat er een einde komt aan geboorte en dood, en de mens is geworden „een pilaar in de tempel van mijn God, en hij zal niet meer uitgaan”. Daarvoor worden wij „geboren” en daarvoor „sterven” wij; maar boven geboren worden en sterven uit wacht de nooit eindigende zaligheid, het vinden van God en van Onzelf. En dat is de ontdekking niet van Twee, maar van EEN. Dat is het grootste Levensmysterie, waarvoor de dood geen verschrikking, het graf geen overwinning heeft.

- 1 SEP. 2012

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

C. JINARAJADASA

DE DOOD - EN WAT DAN?

UITGEGEVEN DOOR DE THEOSOFISCHE VER. NED. AFD.

AMSTERDAM-Z.

AMSTELDIJK 76